

Силабус
навчальної дисципліни
Теорія та методика трудового навчання
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма «СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЇ)»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології)

кваліфікація: вчитель трудового навчання та технологій, викладач закладу фахової передвищої освіти

Викладачі	Ольга КУРИЛО
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/teachers/kurylo-olga-yuriyivna/
Контактний тел.	+38066 05 58 391
Е-mail викладачів:	olgakurilo1990@gmail.com / oy_kurylo@bdpu.org.ua
Графік консультацій	П'ятниця 16.10-17.30

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
10/300	44	56	200	залік

Семестр: 5, 6

Мова навчання: українська

Ключові слова: трудове навчання, технологічна підготовка, трудова підготовка, трудовий процес, технологічна освіта, освітній процес, методика трудового навчання, вчитель трудового навчання, заклад загальної середньої освіти.

Мета та предмет курсу: Метою курсу є формування у майбутніх учителів трудового навчання методичної компетентності, яка включає систематичні теоретичні знання, професійні вміння та навички, а також розвиток особистісних якостей, необхідних для організації та проведення трудової підготовки учнів у закладах загальної середньої освіти.

Предметом курсу є вивчення теоретичних основ та практичних підходів до методики трудового навчання, спрямованих на ефективну підготовку майбутніх учителів до організації та проведення трудового навчання в загальноосвітніх закладах.

Компетентності та програмні результати навчання:

ЗК 1. Знання й розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, прийняття ефективних рішень у професійній діяльності, відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети.

ФК 6. Здатність до швидкого освоєння нових інноваційних, інформаційних технологій та передових методів організації творчої освітньої діяльності на заняттях трудового навчання, технологій, креслення та гуртках.

ФК 11. Здатність використовувати інформаційні технології та сучасні мультимедійні засоби у процесі роботи над проектом та його презентації.

ФК 12. Здатність застосовувати знання сучасної техніки та технології, графічної, інформаційної грамотності, практичні вміння та навички проектної, конструкторської, виробничої діяльності у практиці трудового навчання, креслення та гурткової роботи.

ФК 20. Здатність до комплексного планування, організації та здійснення навчальних проектів, підготовки аналітичної звітної документації, презентацій, портфоліо.

ПР 1. Демонструвати знання новітніх методичних і педагогічних ідей, підходів до освітнього процесу в сучасних особистісно-орієнтованих, розвивальних, креативних, та інформаційно-комунікаційних технологіях.

ПР 3. Володіти теоретичними основами творчої проектно-технологічної діяльності та сутністю методу проектів.

ПР 8. Володіти сучасними теоретичними та практичними основами методики трудового навчання, технологій, гурткової роботи у закладах загальної середньої та позашкільної освіти.

ПР 11. Володіти різними методами, прийомами і формами організації освітнього процесу. Самостійно проводити заняття.

ПР 13. Організовувати творчу проектно-технологічну та предметно-перетворювальну діяльність на уроках трудового навчання та на заняттях у гуртках.

ПР 22. Організовувати співпрацю учнів і вихованців та ефективно працює в команді (педагогічному колективі закладу освіти, інших професійних об'єднаннях).

Зміст курсу:

Тема 1. Теорія і методика навчання технологій (трудоного навчання) як навчальний предмет і галузь педагогічної науки

Еволюція методик навчання: історичні етапи розвитку, сучасні тенденції та перспективи. Сутність теорії та методики навчання технологій (трудового навчання): визначення, основні положення та зв'язок із педагогічною наукою.

Тема 2. Методи науково-педагогічних досліджень і аналіз уроків у технологічній освіті

Методи дослідження в навчанні технологій (трудового навчання): теорія та практика. Роль аналізу та самоаналізу в професійному зростанні вчителя. Оцінка уроку: досягнення цілей, методика та формування ключових компетентностей.

Тема 3. Професійно-педагогічна діяльність вчителя технологій (трудового навчання): сутність, види, структура та функції

Сутність, мета та завдання професійно-педагогічної діяльності вчителя технологій (трудового навчання). Основні види професійно-педагогічної діяльності вчителя технологій (трудового навчання). Структура професійно-педагогічної діяльності вчителя технологій (трудового навчання). Основні функції професійно-педагогічної діяльності вчителя технологій (трудового навчання).

Тема 4. Історико-педагогічний огляд розвитку теорії та методики навчання технологій (трудового навчання)

Виникнення та розвиток теорії і практики трудового виховання й навчання у вітчизняній школі і педагогіці. Офіційний напрям трудового навчання у початкових школах України кінця XIX-го – початку XX-го ст. Громадський напрям трудового навчання у початкових школах України кінця XIX-го – початку XX-го ст. Трудове навчання у середніх школах в Україні на початку XX ст. Розвиток трудового навчання у початкових школах в Україні у період 1917–1941 рр. Розвиток трудового навчання у 5-7 класах в Україні у період 1917–1941 рр. Розвиток предметного трудового навчання в Україні у період 1970–1980 рр. Розвиток предметного трудового навчання в Україні у період 1980–1990 рр.

Тема 5. Зарубіжний досвід здійснення технологічної освіти учнівської молоді

Загальні підходи до здійснення технологічної освіти за кордоном і можливості для України. Особливості технологічної освіти в європейських країнах.

Тема 6. Системи трудового навчання (технологій)

Поняття системи трудового навчання (технологій). Характеристика основних систем трудового навчання (технологій). Системи трудового навчання (технологій) у сучасному закладі загальної середньої освіти.

Тема 7. Концептуальні засади технологічної підготовки учнів у системі загальної середньої освіти в Україні

Технологічна підготовка учнів як складова загальної середньої освіти. Основні принципи технологічної освітньої галузі. Зміст і структура технологічної підготовки учнів.

Тема 8. Державний стандарт базової середньої освіти: поняття, основні положення та технологічна освітня галузь

Поняття Державного стандарту базової середньої освіти та його основні положення. Загальна характеристика технологічної освітньої галузі.

Тема 9. Технологічна освітня галузь у ЗЗСО: програми, вимоги, рекомендації

Типова освітня програма для 5–9 класів: структура, зміст і ключові положення. Модельні та навчальні програми: особливості реалізації технологічної освітньої галузі. Вимоги до модельних навчальних і навчальних програм. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання технологій (трудового навчання) у закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році.

Тема 10. Організація навчально-матеріальної бази і забезпечення безпеки в трудовій підготовці

Правові аспекти організації і оснащення навчальних майстерень та кабінетів технологій (трудового навчання). Нормативи навчальних приміщень для проведення уроків технологій (трудового навчання). Санітарно-гігієнічні норми в навчально-виробничих приміщеннях. Режим роботи учнів з урахуванням вікового фактору. Організація роботи з охорони праці учнів.

Тема 11. Особливості процесу трудового виховання учнів та основні етапи

Роль праці у формуванні підростаючого покоління до трудової діяльності. Зміст, завдання та принципи трудового виховання. Шляхи і засоби трудового виховання учнів. Методи трудового виховання. Діагностика трудової вихованості учнів.

Тема 12. Психофізіологічний аналіз трудової діяльності учнів: працездатність, втоми та індивідуальні особливості

Вплив праці на розвиток психофізіологічних характеристик учня. Психофізіологічні аспекти працездатності і втоми учнів у трудовій діяльності. Фізіологічне обґрунтування режиму праці і відпочинку учнів. Прояви вікових та психофізіологічних особливостей людини в процесі праці та їх вплив на засвоєння трудових дій. Індивідуальний стиль діяльності учнів в залежності від їх темпераменту.

Тема 13. Психологія навчання та технології формування навичок у сучасному трудовому процесі

Загальна психологічна характеристика процесу навчання. Засвоєння теоретичних і практичних знань: принципи, методи та психологія навчання. Навички і процес їх формування. Модернізація навчальних вправ: психолого-цифровий підхід. Уміння та процес їх формування. Підготовка до професійної діяльності через формування звичок.

Тема 14. Професійне самовизначення учнів через призму технологічної підготовки

Сутність професійного самовизначення учнівської молоді. Типології особистісного та професійного самовизначення. Класифікація здібностей особистості: складники, розвиток і значення. Напрями профорієнтаційної роботи в процесі технологічної підготовки учнів. Парадокси вибору професії: роздуми над процесом самовизначення.

Тема 15. Загальнодидактичні та спеціальні принципи технологічної освіти

Принципи технологічної освіти: основи та їх практичне застосування. Характеристика загальнодидактичних принципів технологічної освіти. Характеристика спеціальних принципів технологічної освіти.

Тема 16. Форми організації навчально-трудової діяльності учнів: урочні та позаурочні форми

Поняття та основні ознаки форм організації навчання. Індивідуальна, парна, групова та колективна робота учнів на уроці. Основні урочні форми навчання в закладах загальної середньої освіти. Позаурочна освітньо-трудова діяльність учнів: форми, організація та педагогічне значення.

Тема 17. Організація занять з технологій (трудового навчання): методи та засоби навчання

Сутність і класифікація методів навчання у технологічній освіті. Методи навчання технологій (трудового навчання) за джерелами передачі та характером сприйняття інформації. Методи навчання технологій (трудового навчання) за характером пізнавальної діяльності учнів. Особливості та ефективність інтерактивних методів навчання технологій (трудового навчання). Засоби навчання технологій (трудового навчання): класифікація, функції та роль в освітньому процесі.

Методи навчання: словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, ілюстрування), самостійне спостереження, опора на життєвий досвід студента, проблемного викладання (проблемна дискусія), виконання творчих завдань.

Методи контролю і самоконтролю у навчанні: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, комбіноване опитування, письмовий і тестовий контроль, самоконтроль і самооцінка.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами («Кодекс доброчесності університетської спільноти Бердянського державного педагогічного університету» (https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/11/kodeks_dobrochesnosti_universytetskoyi_spilnoty_bdpu1.pdf)), а саме: самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Політика використання штучного інтелекту визначається положенням БДПУ (https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/09/polityka_vykorystannya_shtuchnogo_intelektu_v_osvitnom_u_proczesi_berdyanskogo.pdf), зокрема при підготовці до практичних занять дозволено часткове використання ІІ для структурування матеріалу, підготовки презентацій, перекладання джерел з інших мов, забороняється копіювання та генерація неправдивих фактів, забороняється використовувати в контрольованому середовищі під час проведення заліку.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: освітні платформи інтерактивної взаємодії у форматі відео-конференції ZOOM, Google Meet; віртуальне навчальне середовище Moodle університету, що містить навчально-методичний комплекс дисципліни для ефективної взаємодії, самоосвіти та контролю освітніх результатів здобувачів; Google-сервіси (Keep, документи, презентації, форми, чат, календар, диск); ноутбук HP 255 G9 (6A1A9EA; мультимедійний проектор Optima GT 1080e; екран.

Система оцінювання та вимоги: внутрішня університетська 100-бальна шкала. Після вивчення навчальної дисципліни їх результати конвертуються в шкалу ECTS шляхом ранжування навчальних досягнень.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Узагальнені критерії оцінювання:

- «A», 90–100 балів – здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, уміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, уміє використовувати набуті компетентності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування й нахили;

- «B», 78–89 балів – здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи й

задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна;

- «С», 65–77 балів – здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, у цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок;

- «D», 58–64 бали – здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання й розуміння основних положень; із допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;

- «E», 50–57 бали – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні (обсяг набутих компетентностей здобувача відповідає мінімальним критеріям);

- «FX», 35–49 балів – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу (до 20 %);

- «F», 1–34 бали – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання й відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Розподіл балів, які отримують студенти:

5 семестр

Поточне тестування та самостійна робота		Залік	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Творче залікове завдання	
30	30	40	100

6 семестр

Поточне тестування та самостійна робота			Залік	Сума
Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4	Змістовий модуль 5	Творче залікове завдання	
20	20	20	40	100

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні

1. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні: навч.-метод. посібник / за заг. ред. О.М.Коверника, Г.В.Терещук. Умань : СПД Жовтий, 2008. 212 с.

2. Методика трудового навчання: проектно-технологічний підхід: навч. посіб. / за заг. ред. О.М.Коберника, В.К.Сидоренка. Умань : СПД Жовтий, 2008. 216 с.
3. Пелагейченко М.Л. Біленко О.В. Технології: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти.. Тернопіль: Астон, 2023. 226 с.
4. Пелагейченко М.Л. Проектна діяльність. 7 клас Х.: Основа, 2020. 127 с.
5. Пелагейченко М.Л. Урок твоєї мрії: плануємо, мотивуємо, проводимо. Х.: Основа, 2020. 112с.
6. Теорія і методика навчання технології: навч. посіб. / за заг. ред. О.М. Коберник. Умань : ФОП Жовтий О.О., 2016. 480 с.
7. Трудове навчання в школі: проектно-технологічна діяльність. 5-11 класи навч. посіб. / за заг. ред. О.М. Коберника, В.В. Бербец, Н.В.Дубова. Х. :Вид. група «Основа», 2010. 256 с.

Додаткові

1. Інтерактивні технології на уроках трудового навчання: Методично-практичний посібник / Упорядник В.Г.Чемшит. Полтава: ПОППЮ, 2007. 120 с.
2. Кадемія М. Ю. Інтерактивні засоби навчання : навчально-методичний посібник. Вінниця : ТОВ «Планер», 2010. 217 с.
3. Коберник О.М. Креативні технології навчання : Навчальний посібник. Умань : ВПЦ « Візаві», 2016. 272 с.
4. Коберник О.М. Проектна технологія: теорія, історія, практика : монографія. Умань : ПП Жовтий О.О.2012 . 229 с.
5. Нісімчук А. С. Сучасні педагогічні технології : навч. посібник. К. : Просвіта, 2000. 363 с.
6. Освітні технології : [навчально-методичний посібник] / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; за ред. О. М. Пехоти. К. : А.С.К., 2001. 256 с.
7. Пелагейченко М.Л. Професійний довідник учителя трудового навчання. Х. : Вид. група «Основа», 2013. 254 с.
8. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: посібник наук.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.